

Využití ANT ve výzkumu zlínské filmové kultury

Filmový Zlín: dějiny filmových ateliérů I

Actor-Network Theory

- teorie sítí aktérů / teorie aktérů-sítí
- Bruno Latour, Michel Callon, John Law
- sociologická a technologická tradicích anglosaské akademických vědecko-
- materiálně-technická metoda

Základní pojmy

- Aktér (aktant, činitel, agent, element)
  - Lidský / Nelidský (Human / Nonhuman)
- „Černá skříňka“ (Blackboxing)
- Zapojení (Enrollment)
- Motivace X Jednání (Agency)

Základní principy

- **Lidští a nelidští aktéři jsou si rovni.**
(obecná symetrie; generalized symmetry)
- **Výzkumník má zůstat nestranný a předem nepředpokládat žádné motivace aktérů.**
(obecný agnosticismus; generalized agnosticism)
- **Výzkumník nemá předem předpokládat hranici mezi sociálním a přírodním / technologickým.**
(volné asociace; free association)

Výhody

- Koncept působení nelidských aktérů
- Zaměření na proces interakce namísto hledání kauzality
- Alternativa k výzkumu „zhora-dolů“
– výzkum „naplocho“ (flat ontology)
- Nový přístup k výzkumu ze strany výzkumníka
- Využití pro moderní metody

Úskalí a kritika

- Lidští vs. Nelidští
- Popisné
- Neanalytické
- Neinstinktivní

Facts : *exist*

Bruno Latour :

Aplikace na výzkum Filmového Zlína

- Výrazné působení nelidských aktérů na zlínskou filmovou kulturu (průmyslová výroba, infrastruktura města Zlín, dostupné technologie a materiály, geografická vzdálenost, koncept „baťovství“)
- Velké množství aktérů, důležitý proces vyjednávání a interakce

Zadání úkolu

- Ve skupinách sepište seznam aktérů, které jste objevili ve vašem období během rešerše periodik.
- Tyto aktéry se pokuste rozřadit do skupin / kategorií (např. fyzické osoby, organizace, objekty atd.)
- Své skupinové rozdělení přidejte jako příspěvek do týmu v MS Teams do nedělní půlnoci (15. 11.).

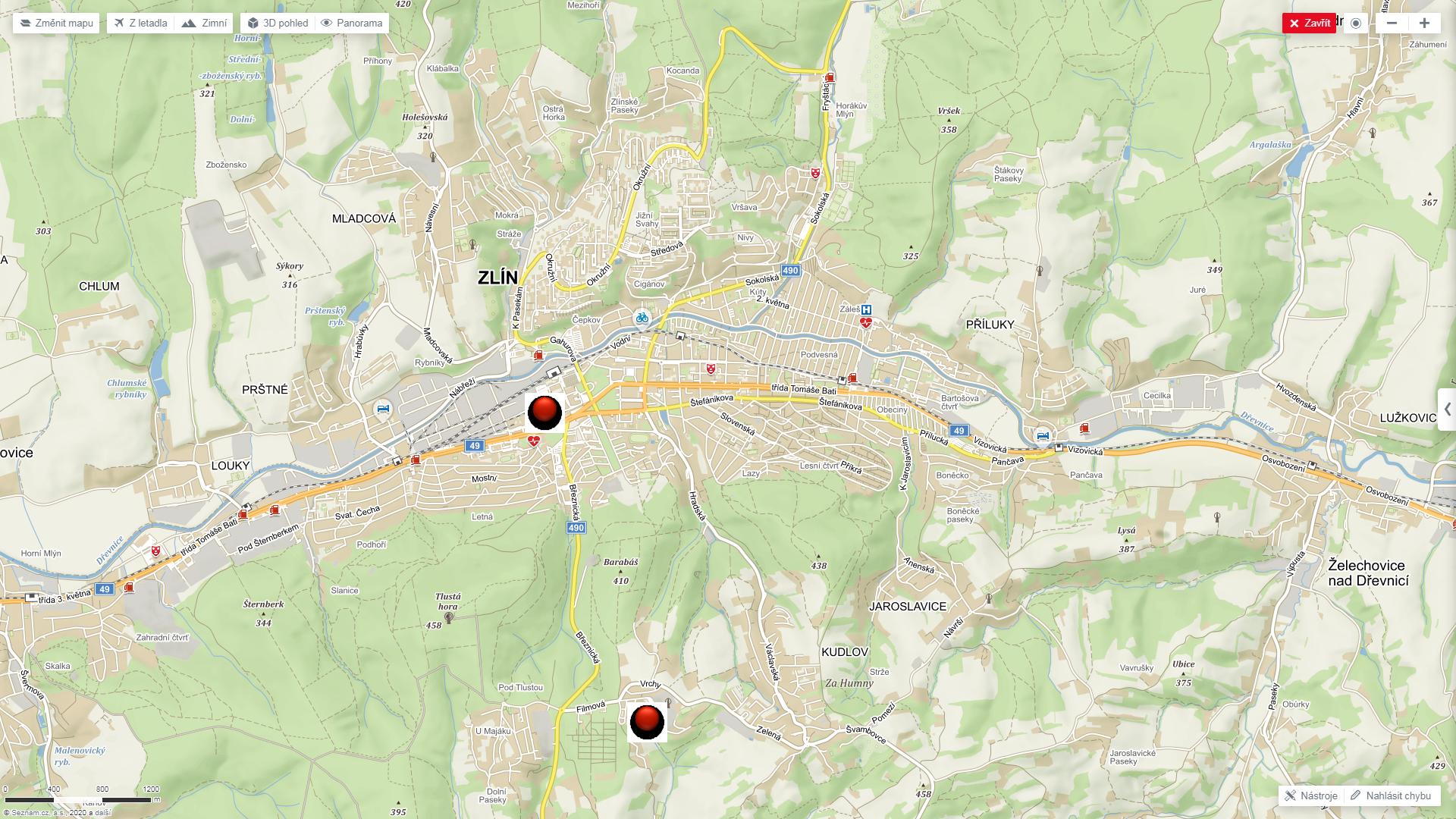

Historie Filmového Zlína

- 1927 – 1947
- 1894 – Založena obuvnická firma T. & A. Baťa (Antonín, Tomáš a Anna)
- 1895 – Tomáš Baťa se stal šéfem firmy Baťa.
- 1923 – Tomáš Baťa byl zvolen starostou Zlína a začíná s přestavbou města.
- 1927 – Ustanovena dceřina společnost Baťových pomocných závodů s. r. o. (BAPOZ).
Vzniklo reklamního oddělení BAPOZ (Jaroslav Pagáč).
- 1932 – Tomáš Baťa zahynul při leteckém neštěstí (12. 7.).
Jaroslav Novotný nastupuje do Masarykovy pokusné školy měšťanské (1. 9.)
Ve Zlíně bylo postaveno Velké kino.
- 1935 – Do Zlína přišli Alexander Hackenschmied, Ladislav Kolda a Elmar Klos.
Povolena stavba zlínských ateliérů v městské části Kudlov (30. 9.).
Jaroslav Novotný nastupuje jako stálý zaměstnanec do filmového oddělení.

Historie Filmového Zlína

- 1927 – 1947
- 1894 – Založena obuvnická firma **T. & A. Baťa** (Antonín, Tomáš a Anna)
- 1895 – **Tomáš Baťa** se stal šéfem firmy Baťa.
- 1923 – Tomáš Baťa byl zvolen starostou Zlína a začíná s **přestavbou města**.
- 1927 – Ustanovena dceřina společnost Baťových pomocných závodů s. r. o. (BAPOZ).
Vzniklo **reklamního oddělení** BAPOZ (Jaroslav Pagáč).
- 1932 – Tomáš Baťa zahynul při **leteckém neštěstí** (12. 7.).
Jaroslav Novotný nastupuje do Masarykovy pokusné školy měšťanské (1. 9.)
Ve Zlíně bylo postaveno **Velké kino**.
- 1935 – Do Zlína přišli **Alexander Hackenschmied, Ladislav Kolda** a **Elmar Klos**.
Povolena stavba zlínských **ateliérů** v městské části Kudlov (30. 9.).
Jaroslav Novotný nastupuje jako stálý zaměstnanec do filmového oddělení.

ZLÍN

MLADCOVÁ

PRÍLUKY

PRŠTNÉ

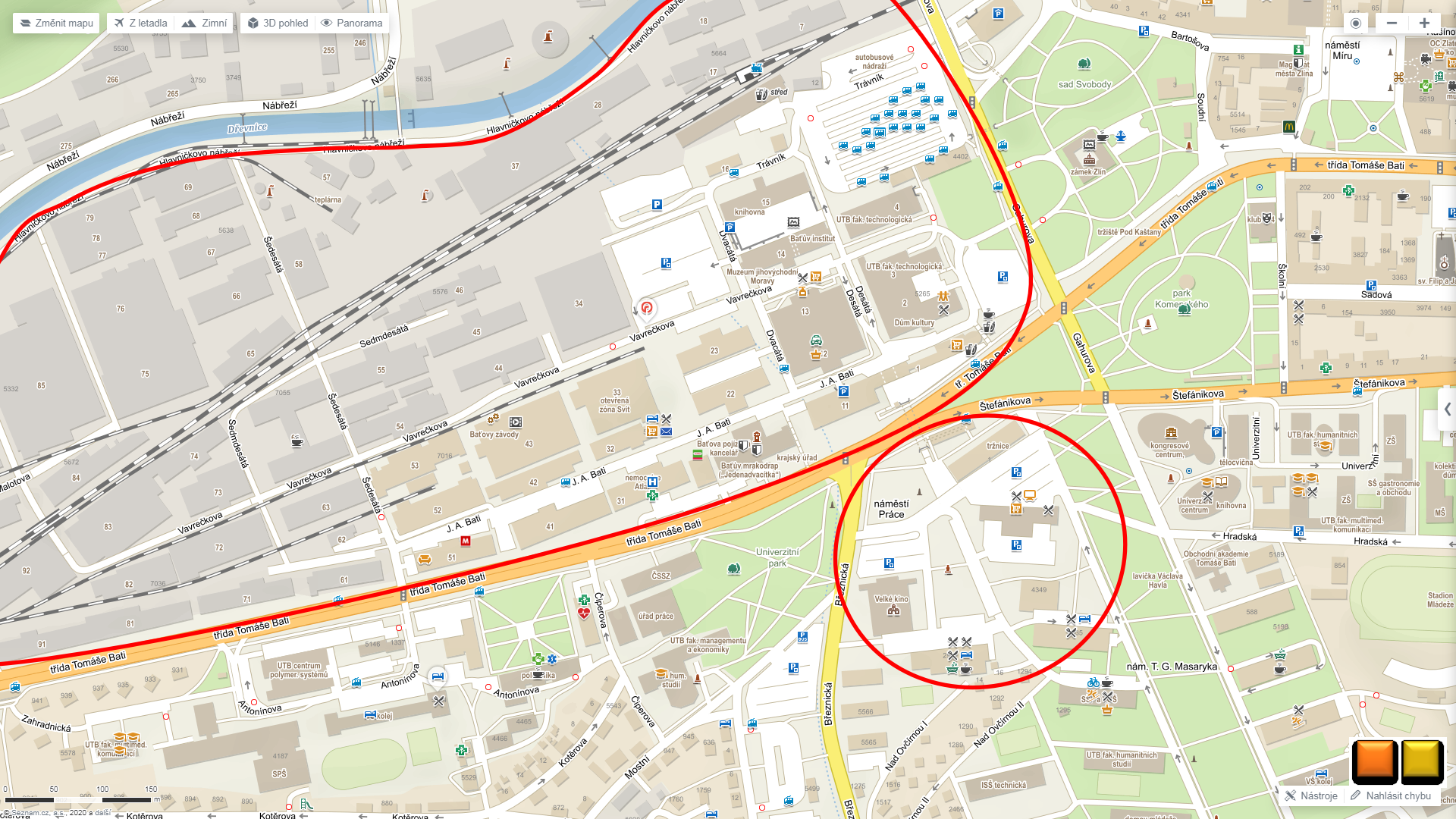
LOUKY

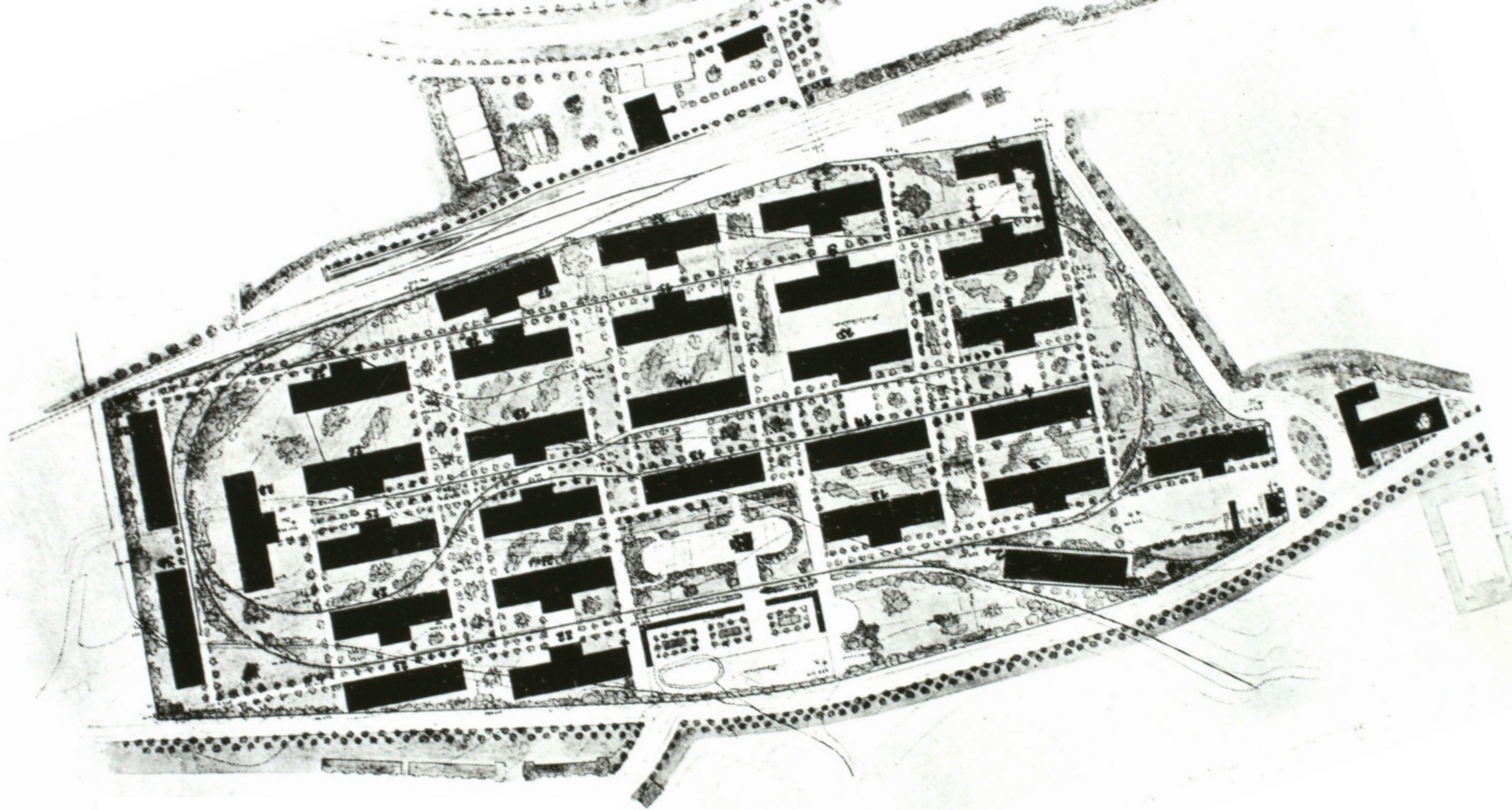
LUŽKOVIC

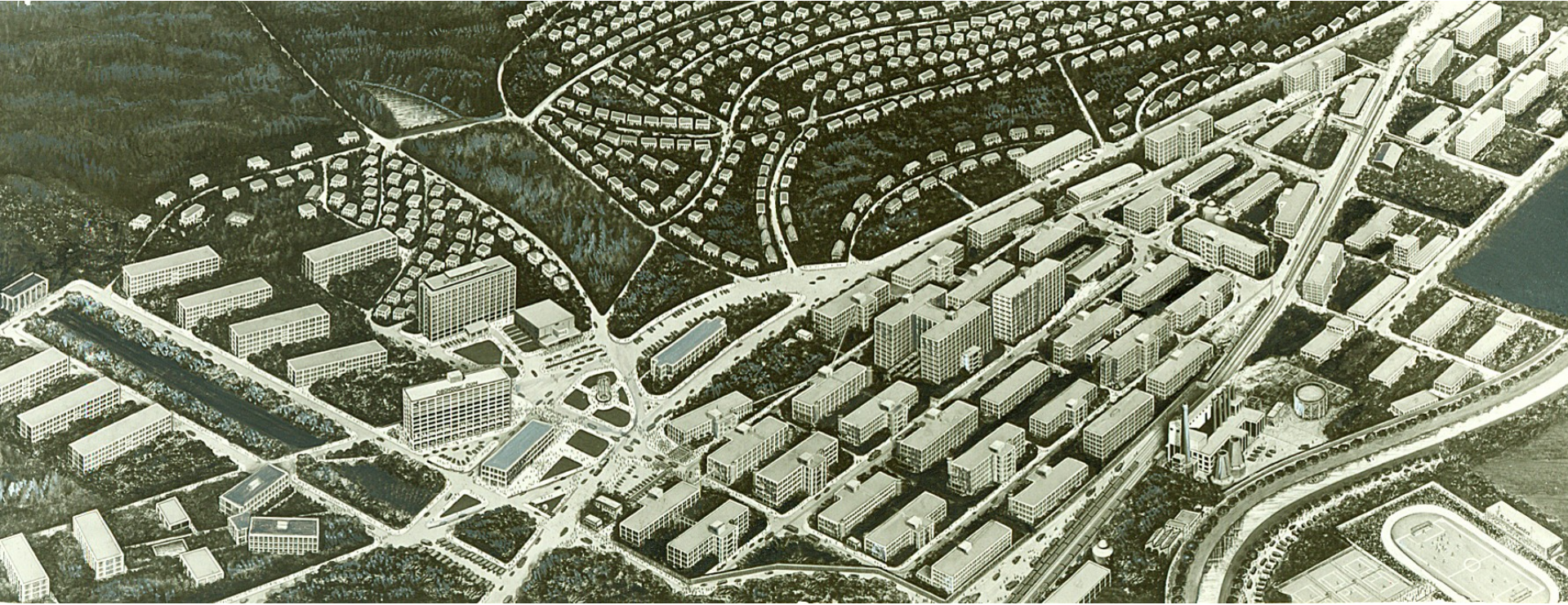
Želechovice nad Dřevnicí

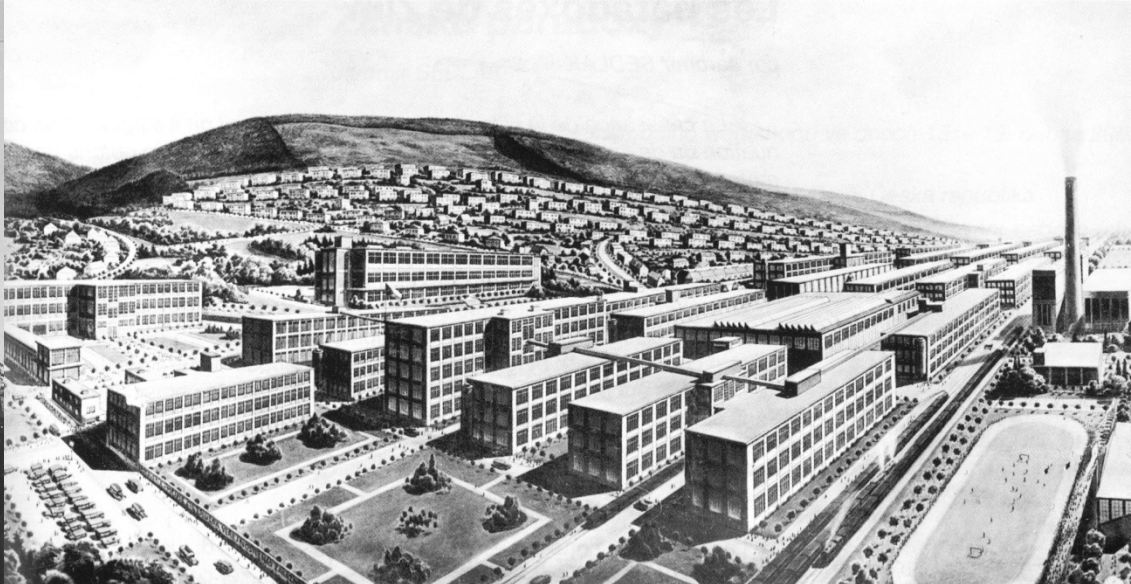
JAROSLAVICE

KUDLOV

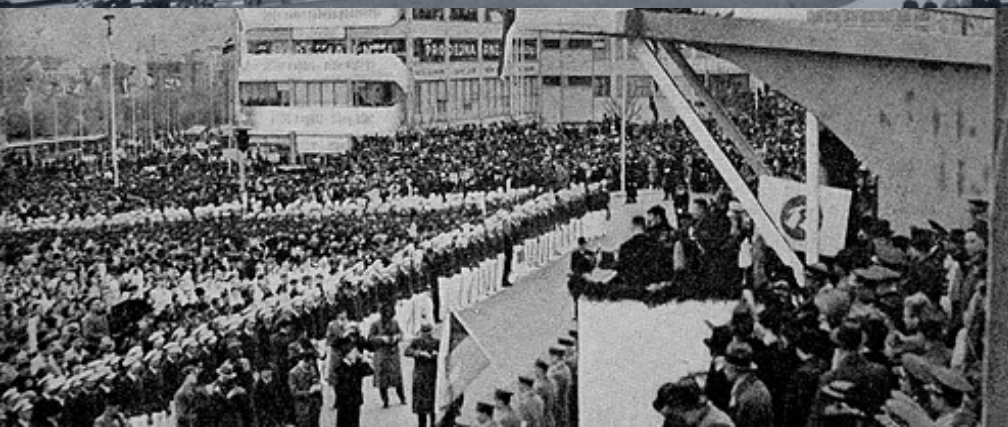

- 1936 – Proběhla kolaudace Filmových ateliérů Baťa (FAB) na Kudlově (2. 9.).
- 1937 – Klos a kol. přicházejí s novou koncepcí produkce. J. A. Baťa a A. Hackenschmied vyrazili na cestu kolem světa.
- 1939 – Emigrace (Hackenschmied – leden, J. A. Baťa – 13. 3.) BAPOZ vyrábí pro německé válečné loďstvo
- 1940 – I. Filmové žně (3. – 7. 7.)
- 1941 – II. Filmové žně (29. 7. – 2. 8.)
- 1942 – DESCHEG přebral ateliéry (1. 3.). Do FAB nastupují Hermína Týrlová a Karel Zeman
- 1944 – V horním patře ateliéru vypukl požár.
- 1945 – Osvobození Zlína (2. 5.). Zestátnění čs. kinematografie (11. 8.) Odliv zaměstnanců => Nástup nových zaměstnanců
- 1946 – Krátký film Zlín + Loutkový film Zlín Novotný poprvé navázal kontakt s cestovatelem Hanzelkou a Zikmundem.
- 1947 – Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund vyrazili na jejich první cestu (22. 4.). Klos opustil vedení Krátkého filmu.

- 1936 – Proběhla kolaudace **Filmových ateliérů Baťa** (FAB) na Kudlově (2. 9.).
- 1937 – **Klos a kol.** přicházejí s novou koncepcí produkce. J. A. Baťa a A. Hackenschmied vyrazili na **cestu kolem světa**.
- 1939 – **Emigrace** (Hackenschmied – leden, J. A. Baťa – 13. 3.) BAPOZ vyrábí pro **německé válečné loďstvo**.
- 1940 – **I. Filmové žně** (3. – 7. 7.)
- 1941 – **II. Filmové žně** (29. 7. – 2. 8.)
- 1942 – **DESCHEG** přebral ateliéry (1. 3.). Do FAB nastupují **Hermína Týrlová a Karel Zeman**
- 1944 – V horním patře ateliéru vypukl **požár**.
- 1945 – **Osvobození Zlína** (2. 5.). **Zestátnění** čs. kinematografie (11. 8.)
Odliv zaměstnanců
=> Nástup nových zaměstnanců
- 1946 – **Krátký film Zlín**
+ **Loutkový film Zlín**
Novotný poprvé navázal kontakt s cestovatelem Hanzelkou a Zikmundem.
- 1947 – **Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund** vyrazili na jejich první cestu (22. 4.). Klos opustil vedení Krátkého filmu.

13 KINOSERVIS s.r.o.

14 KINOSERVIS s.r.o.

16 Film real s.r.o.

22 Filmové ateliéry s.r.o.
Produkční dům s.r.o.
FILMFEST, s.r.o.
Bonton a.s.

24 Velký ateliér

25 Filmový uzel Zlín

26 Creative Hill College
ZLÍN FILM OFFICE
Luminar Film s.r.o.

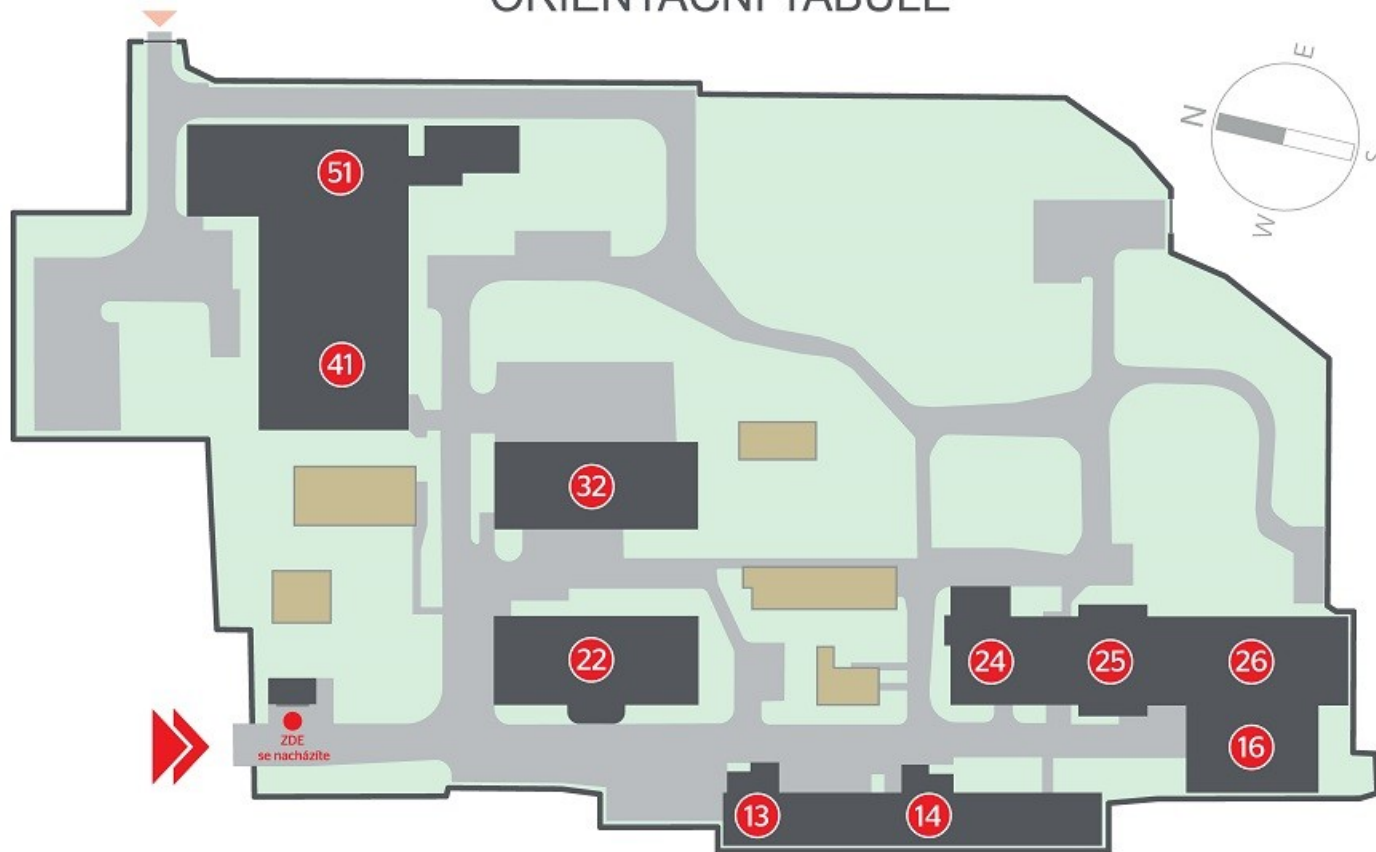
32 Kabinet filmové historie

41 Noventis s.r.o.

51 Noventis s.r.o.

FILMOVÉ ATELIÉRY ZLÍN

ORIENTAČNÍ TABULE

Tomáš Baťa

- Narození: 3. 4. 1876, Zlín
- Úmrtí: 12. 7. 1932, Otrokovice
- podnikatel

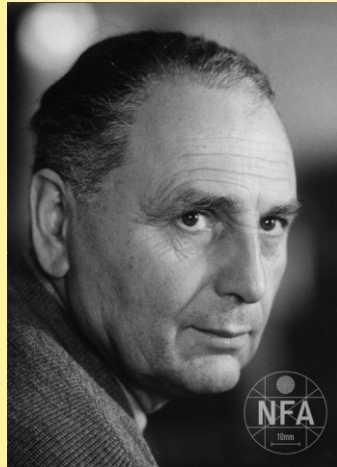
Jan Antonín Baťa

- Narození: 11. 3. 1898, Uh. Hradiště
- Úmrtí: 23. 8. 1965, Batatuba
- podnikatel

Elmar Klos

- Narození: 26. ledna 1910, Brno
- Úmrtí: 31. července 1993, Praha
- režisér, scenárista, dramaturg, pedagog, filmový manažer
- filmy: Nová píseň (1935),
Obchod na korze (1965)

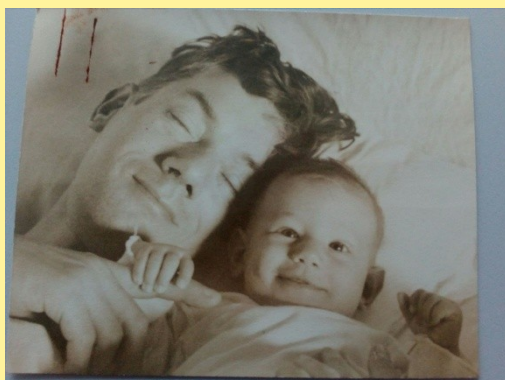
Ladislav Kolda

- Narození: 18.2. 1903, Brno,
- Úmrtí: 28.12. 1983, New York
- producent, vedoucí výroby, pracovník sekretariátu OSN

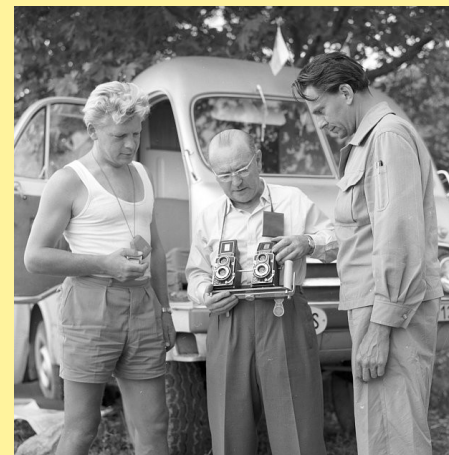
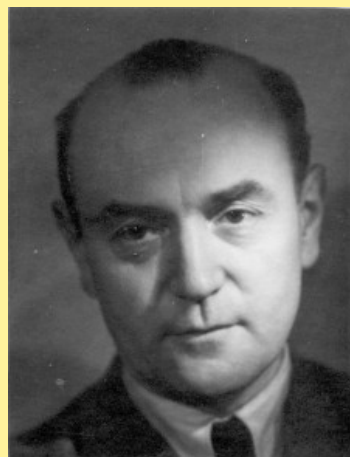
Alexander Hackenschmied

- Hammid
- Narození: 17. 12. 1907, Linec
- Úmrtí: 26. 6. 2004, New York
- fotograf, kameraman, režisér
- filmy: Silnice zpívá (1937),
Odpolední osidla (1943)

Jaroslav Novotný

- Nar.: 21. 3. 1903, Smečno u Kladna
- Úmrtí: 10. 6. 1976, Zlín
- pedagog, režisér, kameraman
- filmy: Poslední léto s TGM (1937),
Afrika I., Afrika II. (1952-3)

Hermína Týrlová

- Nar.: 11. 12. 1900, Březové Hory
- Úmrtí: 3. 5. 1993, Zlín
- režisérka a animátorka
- filmy: Ferda Mravenec (1944)
Vzpoura hraček (1946)

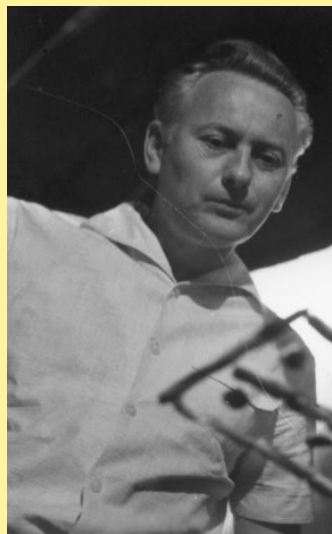
Karel Zeman

- Nar.: 3. 11. 1910, Ostroměř
- Úmrtí: 5. 4. 1989, Zlín
- režisér, výtvarník, animátor
- filmy: Podkova pro štěstí (1946)
Cesta do pravěku (1955)

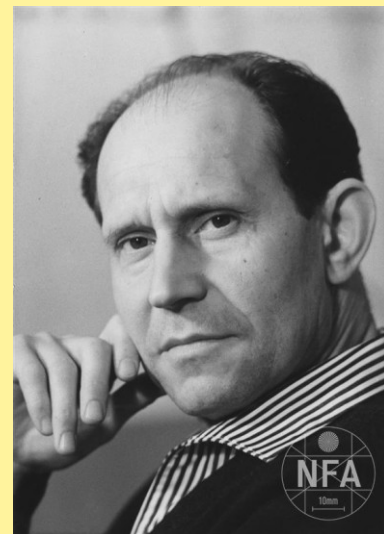
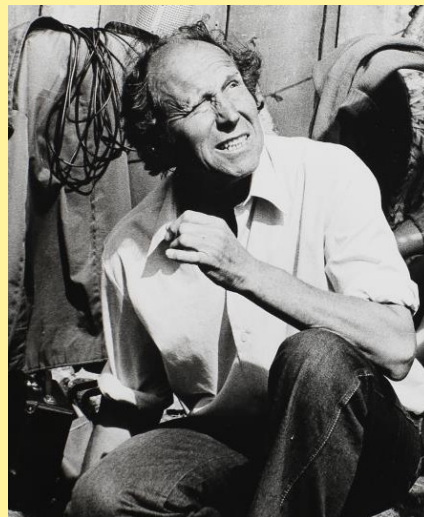
Ludvík Kadleček

- Nar.: 22. 1. 1928, Ústí nad Orlicí
- Úmrtí: 17. 2. 2010, Zlín
- loutkař, výtvarník, režisér
- filmy: Proč pláče žirafa (1960)

Josef Pinkava

- Nar.: 25. 11. 1919, Dobruška
- Úmrtí: 5. 4. 2006, Zlín
- kameraman a režisér
- filmy: Cement (1949)
Kopretiny pro zámeckou paní (1981)

Vojtěch Kunčík

- Nar.: 12. 11. 1935, Nivnice
- pedagog, vedoucí výroby
- filmy: Cesta do pravěku
(1955 – asistent výroby)
Kopretiny pro zámeckou
paní (1981)
O statečném kováři (1983)

Zdeněk Liška

- Nar.: 16. 3. 1922, Smečno u Kladna
- Úmrtí: 13. 7. 1983, Praha
- skladatel filmové hudby
- filmy: Přístav v srdci Evropy (1949)
Markéta Lazarová (1967)
30 případů majora Zemana (1974–9)

Dotazy?

Děkuji za pozornost